

Rónai Mihály Andrásné Anyai Nagyszülei

Anyai nagyszüleim, Rubin Anna és Raiss Moritz esküvői fényképe, amely 1879. szeptember huszonegyedikén, Craiovában készült.

Anyai nagyanyám, Rubin Anna szerb zsidó családból származott, akik menekültek Szerbiából, amikor zsidóüldözés volt. De úgy látszik, hogy ottrekedtek majdnem a határon Romániában, Craiovában. A nagypapám, Raiss Móric bőrgyárigazgató volt ugyanitt. Békés megyéből származott. Azt hiszem, hogy gyerekkorban került ki, talán örökbe fogadták, de magyarul szerintem csak ennyit tudott, hogy "Isten velünk", ezt írta abba az imakönyvbe, amibe bejegyezte a családi eseményeket. Németül beszéltek, mert a zsidó németül is beszél, románul természetesen mindenki, aki Romániában élt, de a jobb családok, mint az övék is, franciául is teljesen anyanyelvi szinten. A család egyáltalán nem beszélt magyarul.

Nagyszüleimnek nyolc gyermeke volt. A mama volt a legidősebb, ő 1880-ban született. Hét testvére közül kettő szerencsétlenül járt. Albert tízévesen a Zsilbe fulladt, nem vigyáztak rá a

nagyobb gyerekek. Anton pedig háromévesen a bőrgyár udvarán labdázott, a labda beleesett a csirizes hordóba vagy tartályba, és ahogy ki akarta onnan halászni, beesett a tartályba, és megfulladt. Akkor szegény nagymamám harminckét éves korában olyan idegbajt kapott, hogy nem tudott nyelni. Bécsbe vitték, ahol a legjobb orvosok voltak, nyilván jobbak, mint Craiovában, ami egy porfészek lehetett akkor, a múlt előtti század végén. 1892-ben halt meg Bécsben, ott is van eltemetve a zsidó temetőben.

Amikor meghalt a nagymama, a szegény mamám nevelte a kisebbeket. Mindegyiket, öt gyereket tizenhat éves koráig. Akkor az apja elvett egy tizennyolc éves leányzót. A nevét nem tudom. Azt viszont nagyon jól tudom, hogy olyan volt, mint a mesebeli boszorka. Tüzes piszkavassal verte a gyerekeket. Mert a tizennyolc éves lány nyilván érdekből ment férjhez egy jóval idősebbhez, és terhére volt az a hat gyerek. Tudtommal saját gyereke nem született.

1900-ban a Raiss család kivándorolt Amerikába, az apja a mostohamamával és az öt gyerek, kivéve a mamám.